



Data zijn de nieuwe grondstof

In de landbouw zijn data van alle tijden. Boeren hebben zich altijd gebaseerd op waarnemingen om productieprocessen bij te sturen en te verbeteren. Het aantal data, de kwaliteit en de snelheid waarmee ze worden geproduceerd en met elkaar in verbinding staan, is wel nieuw. Er is sprake van 'big data' en van data-intensieve landbouw, maar ook van smart farming of een landbouw die op een slimme manier gebruikt maakt van deze data. Want met deze data kan onder meer aan precisielandbouw worden gedaan. 'Big data' moeten echter worden ontgonnen ('data mining') en gedeeld ('data sharing') waardoor ze nuttig kunnen worden aangewend en een meerwaarde kunnen betekenen voor het landbouwbedrijf. Met data kunnen productieprocessen in real time worden gecontroleerd, ook door de overheid. Moeten we er bang voor zijn of ze omarmen?

Jacques Van Outryve / Illustratie: Joris Snaet

De hele maatschappij digitaliseert aan een versneld tempo. Of we dat nu willen of niet. Europa wil dat iedereen mee is en wil een maatschappelijke digitale kloof zo veel mogelijk vermijden. Europa klaarmaken voor het digitale tijdperk is een van de zes beleidsprioriteiten van de nieuwe Europese Commissie onder voorzitterschap van Ursula von der Leyen. Dit houdt in gegevensbescherming, betere toegang tot onlinegoederen, een gunstig klimaat voor

digitale diensten en netwerken en digitalisering als impuls voor economische groei en werkgelegenheid. Digitale technologie verbindt mensen steeds meer met elkaar op steeds meer verschillende manieren. Ook goederen worden met elkaar verbonden ('Internet of Things'). Op verschillende gebieden geeft Europa reeds de toon aan, onder meer inzake telecom en gegevensbescherming (GPDR). Op andere gebieden loopt Europa achter op de wereld. Europa wil een inhaalbeweging maken. Datatech-

nologie en artificiële intelligentie (AI) kunnen immers bijdragen tot slimme oplossingen voor vele maatschappelijk uitdagingen, zowel in de gezondheidszorg als in de landbouw, zowel in de beveiliging als in de industrie. Zo wil de Europese Commissie uitdrukkelijk dat de digitalisering in de landbouw en in de plattelandsgebieden integraal deel uitmaken van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) na 2020. De EU wil een slimme, veerkrachtige en gediversifieerde landbouwsector ►



(smart farming) en naast slimme steden ('smart cities') ook slimme dorpen ('smart villages'). Er moet slim gebruik worden gemaakt van digitalisering. "Er zullen in het kader van het GLB na 2020 geen strategische plannen van lidstaten worden goedgekeurd die onvoldoende ingaan op het bevorderen van digitalisering in de landbouw", liet de Europese landbouwcommissaris vorig jaar weten. Europa ontkent niet dat ook gebruik zal worden gemaakt van digitalisering om de controle van het GLB te vereenvoudigen. De Europees verzamelde data zullen echter ook vrij ter beschikking worden gesteld van alle betrokken landbouwers zodat ook zij er gebruik kunnen van maken. Er is werk aan de digitale winkel.

Datadelving en data delen

'Big data' zijn de nieuwe grondstof, niet alleen voor de landbouw, voor de hele maatschappij. Zij moeten echter vooreerst ontgonnen worden. Datadelving ('data mining') zoekt gericht naar statische verbanden tussen verschillende verzamelingen van data ('algoritmes'). Want uit de veelheid van gegevens moeten deze data worden gepuurd die nuttig kunnen zijn. Dat is een zeer verantwoordelijke klus. Bovendien moeten deze data toegankelijk worden gemaakt en/of gedeeld ('data sharing'). Het delen van data binnen de sector tussen bedrijven of over sectoren heen biedt tal van mogelijkheden. Denk aan de toepassing van 'blockchain' voor de traceerbaarheid van producten. Op deze manier kan voedsel fraude worden voorkomen omdat men producten over de hele wereld kan traceren. Er zijn echter vele toepassingen mogelijk, dichterbij huis, op voorwaarde dat de samenwerking in vertrouwen en volledig transparant kan gebeuren met het volle respect voor de eigenaar van de data.

Europese gedragscode moet datadelen in goede banen leiden.

De Europese gedragscode die door Copacogeca in 2018 werd opgesteld en door meerdere Europese federaties van toeleveringsbedrijven werden onderschreven spreekt niet van eigenaars ('owners') maar van oorspronkelijke leveraars van data ('originators'). Zij beslissen of hun data al dan niet worden gedeeld. Wie data wil gebruiken, moet dat applicatie per applicatie (apps) aanvragen. In eenvoudige bewoording moet worden gemeld waarvoor de applicatie zal worden gebruikt. De data mogen onder pseudoniem worden aangeleverd. De eigenaar heeft ten alle tijde recht om uit te treden of om digitaal vergeten te worden (schrappen van data). Het was wachten op deze Europese gedragscode vooraleer concrete initiatieven van datadelen in de landbouwsector konden worden genomen. Want de boer moet als leverancier van zijn data beschermd zijn. Hij kan als bedrijf ook meerwaarde halen uit het delen van gegevens.

En Boerenbond?

Hoe kijkt Boerenbond tegen 'big data' aan? Waar zitten kansen en waar zitten valkuilen? Kan worden voorkomen dat 'big data' zomaar overal rondslingeren en anderen er zich mee gaan bemoeien en profiteren van data die door de sector en bedrijven worden verzameld? We vroegen het aan Guy Vandepoel, lid van het Hoofdbestuur van Boerenbond.

"De landbouwsector is een schoolvoorbeeld wanneer het om 'big data' gaat. In landbouwsector worden massa's data geproduceerd die losstaand vaak weinig meerwaarde voor de sector of voor de individuele landbouwbedrijven bieden, maar samen vaak heel interessante analyses en intelligentie kunnen opleveren. Verzamelen van data is maar een eerste stap. De meerwaarde zit in de analyse, het detecteren en interpreteren van de rekenregels, beter gekend als 'logaritmen' die erin zitten. Noem het de voorspelbaarheid van processen. Om dit te vertalen naar de behoefte van de individuele boer zal men altijd een beroep moeten doen op landbouwexpertise. Voor ons is het hierbij van het grootste belang dat de landbouwer die heeft ingestaan voor de aanlevering van de data aan het stuur zit en zelf beslist wat er met zijn data gebeurt. Wie gebruikt ze en met welke doeleinden? In deze zogenaamde 'data mining' schuilt een gigantisch commercieel potentieel. Wie over data beschikt, kan sturen in de productieprocessen. Data is macht!"

Vandepoel waarschuwt dat data op zich (nog) niet het witte goud zijn waarvoor ze soms worden aanzien. Ze genereren niet onmiddellijk of zomaar cash of meerwaarde voor de boer. De meerwaarde zit vooral in het 'slimmer boeren met cijfers'. Door sneller over info te beschikken uit het productieproces kunnen sneller en efficiënter bedrijfsbeslissingen worden genomen.



Denk aan een snellere of plaatsspecifieke behandeling van gewassen. Een dergelijke toepassing verschaft niet alleen een economisch gewin, maar is ongetwijfeld ook een milieu-opportuniteit.

Een datasnelweg met op- en afritten. Hoe ga je hiermee te werk?

“In het najaar heeft Boerenbond, zoals gekend, met een aantal partners een dataplatform gelanceerd waarmee we willen pionieren in data-uitwisseling ('data sharing'). Er is een grote pionierswinst te maken wanneer we samen met partners zoals CRV, Aveve Veevoeding, DGZ, Milcobel en ILVO de standaard kunnen zetten. Het werd met Europese steun opgezet en wordt DjustConnect genoemd. Bekijk het als een opdracht om een datasnelweg te bouwen, met verschillende op- en afritten. De uitdaging is dubbel. Enerzijds moet je voldoende traffic op deze snelweg genereren zodat je een standaard kan zetten in de agro-voedingssector en anderzijds moet je voldoende partijen kunnen overtuigen om met de datasnelweg aan de slag te gaan. We zullen een businessmodel ontwikkelen waardoor de uitbating van de snelweg zelfbedruipend wordt en een antwoord formuleert op nieuwe behoeftes. We kijken hierbij ook over de grenzen naar gelijkaardige Nederlandse en Duitse initiatieven. Vlaanderen is immers in het land van de data geen eiland. Heel wat toeleveranciers en afnemers in de landbouw- en voedingssector werken immers op Europees niveau.”

Is het toeval dat de stichtende leden coöperaties en ledenorganisaties zijn?

“Dat is geen toeval. Zij krijgen vanuit hun achterban de opdracht stappen te zetten om boerendata in boerenhanden te houden. Het is de individuele landbouwer die via machtiging telkens zal 'aanvinken' wie over zijn data mag beschikken en wie niet. Alle partners die zich inschrijven in deze visie en akkoord gaan met de Europese gedragscode ('EU-code of Conduct for Agricultural

Data Sharing by Contractual Agreement') zullen in de toekomst gebruik kunnen maken van deze datasnelweg als gebruiker of als dataleverancier. Dat de zuivelsector als eerste aan de beurt komt, is eerder toevallig omdat het Europese project (EFRO) zich op deze sector toespitste. Het is zeker de bedoeling om het initiatief open te trekken naar andere sectoren. Alles staat of valt met vertrouwen en geloofwaardigheid. Vandaar ook die Europese gedragscode die werd opgesteld vanuit Copa-Cogeca, de Europese koepel van landbouworganisaties en -coöperaties, en reeds door een achttal Europese koepelorganisaties van toeleveringsbedrijven is ondertekend. Trouwens met het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO), een Vlaamse overheidsinstelling, als partner schept DjustConnect in Vlaanderen sowieso al een bijkomend stuk vertrouwen en geloofwaardigheid. Bovendien heeft dit ook geholpen om de toegangsprocedure op dezelfde weg te organiseren als het e-loket, wat bij heel wat landbouwers toch ook enig vertrouwen oproept.”

Een eerste applicatie van de nieuwe Vlaamse datasnelweg DjustConnect wordt een digitale IKM-postbus. Deze zal volgende maand ter gelegenheid van de Agridagen in Ravels boven de doopvont worden gehouden. Wat is de bedoeling?

“De bedoeling is om de melkveehouders te ontzorgen inzake administratie. Op het moment dat je een IKM-controle krijgt moet je heel wat documenten en controlerapporten kunnen voorleggen. Via een elektronische IKM-postbus worden deze elektronisch geactualiseerd, zodat de juiste documenten door gemachtigden steeds kunnen geconsulteerd worden. Opgelet, dit is slechts een zeer minimalistische invulling van data-uitwisseling maar de meerwaarde hiervan zit wel helemaal bij de melkveehouder. Op die manier kunnen boeren stap voor stap wennen aan toepassingen data-uitwisseling of data delen.” ■



Guy Vandepoel

Lid Hoofdbestuur
guy.vandepoel@boerenbond.be

Metten is weten

Data en data-uitwisseling wekken wantrouwen omdat ze meestal gezien worden als een instrument voor controle in handen van de overheid of als meerwaarde voor derden wanneer zij in handen komen van commerciële bedrijven. Zij zijn veel meer. Data en data-uitwisseling zijn een belangrijke meerwaarde voor individuele bedrijven dan op het eerste gezicht blijkt, op voorwaarde dat boerendata in boerenhanden blijven. Het opzetten van deelplatforms, zoals DjustConnect gebeurt dan ook vrijwillig, met volledige transparantie en in volle vertrouwen. De eerste applicatie, een digitale IKM-postbus, komt eraan. Wij zullen ook met Focus, de nieuwe financiële managementtool van Boerenbond, meer en meer automatische data-uitwisseling organiseren, waardoor het gebruiksgemak ervan stijgt. 'Meten is weten' is weliswaar een aloude slogan. Dankzij 'big data' kunnen op een slimme manier data worden verzameld en opgenomen, waardoor er meer inzichten en meer meerwaarde uit de cijfers rollen. In plaats van reactief in te grijpen op productieprocessen op het bedrijf, zal je hierdoor proactief kunnen ingrijpen. Het effect van 'Meten is weten' kan en zal als gevolg van data-uitwisseling in het veelvoud renderen!”

“Uitwisseling laat data in veelvoud renderen.”